ਰਵੀ ਨੰਬੂਥਿਰੀ
ਬਨਾਮ
ਕੇ.ਏ. ਬੈਜੂ & ਓਆਰਐਸ.
(ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8261-8262 ਦੇ 2022)
ਨਵੰਬਰ 09, 2022

[ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਮਾਨੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਕੇਰਲ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 -- ਧਾਰਾ 52(1ਏ), 102(1)(ਸੀਏ) -- ਕੇਰਲ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਯਮ) ਨਿਯਮ, 1994 -- ਨਿਯਮ 6 -- ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1960 -- ਧਾਰਾ 38, 52 -- ਅਨਾਮਦਾਮਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ -- ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ -- ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ -- ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਅਧਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 1994 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ਸੀਏ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ -- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 52 ਅਧੀਨ ਸਨ -- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਸੀ -- ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਐਨਕਟਮੈਂਟਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਥਾਨਕ ਆਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਸੀ. ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਨਾਲ ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ 2ਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ਸੀਏ) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਟੂ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼, ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਪੀਯੂਸੀਐਲ) ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਲਈ ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ -- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ 'ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 1994 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 52(1ਏ) ਨਾਲ ਧਾਰਾ 102(1)(ਸੀਏ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ -- ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਐਕਟ, 1951 -- ਧਾਰਾਵਾਂ 33ਏ, 33ਬੀ.

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ – "ਨਕਲੀ", "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਤਾਂ ਅਧੀਨ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ: (i) ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਸੀ; (ii) ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ; (iii) ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (iv) ਕਿ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1A) ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਕਲੀ ਸੀ; ਅਤੇ (v) ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜੋ ਖਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ

ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡਾਂ (ਅ), (ਬ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਸੀਏ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਪੰਜਵੀਂ ਹਾਲਤ (ਖੰਡ (ਡੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਪੈਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਖੰਡਾਂ (ਅ), (ਬ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਸੀਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਡੀ) ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ। ਖੰਡਾਂ (ਅ), (ਬ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਸੀਏ) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਾਲਤਾਂ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਲੱਭੇ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਰ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਕਾਰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। "ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15-17][288-ਜੀ-ਐਚ; 289-ਅ-ਈ]

1.2 ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), (i) ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਯੋਗਤਾ/ਅਯੋਗਤਾ; (ii) ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ; (iii) ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਅਸਵੀਕਾਰਤਾ; ਅਤੇ (iv) ਧਾਰਾ 52(1A) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਨਕਲੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੇ, (i) ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ; (ii) ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ; (iii) ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜੋ ਖਾਲੀ ਹੈ; ਅ ਅਤੇ (iv) ਦ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਾਰਕ "ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ 120. [ਪਾਰਾ 18-20][289-F-H; 290-ਏ-ਬੀ]

1.3 ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 102(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਅਧੀਨ ਵੇਰਵੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਨਕਲੀ ਹਨ। ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 102(1)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ "ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120(2) ਵਿੱਚ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁਫਤ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 102(1)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤਰਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੱਕ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਤਰਕ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ 'ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁਫਤ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਅਧੀਨ "ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 21, 22]

1.4 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਰਲ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, 2005 ਦੇ ਐਕਟ 30 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਘੁੰਮਾਵਦਾਰ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੈਰ-ਖੁਲਾਸਾ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1A) ਅਤੇ 102(1)(ca) ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 102(1)(ca) ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 52(1A) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵੇ "ਨਕਲੀ" ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਸ਼ਬਦ "ਨਕਲੀ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਝੂਠਾ", "ਦਬਾਅ" ਆਦਿ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਬਦ "ਨਕਲੀ" ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਸ਼ਬਦ "ਨਕਲੀ" ਨੂੰ "ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੀ. ਰਾਮਨਾਥਾ ਐਯਰ ਦੀ ਐਡਵਾਂਸਡ ਲਾ ਲੈਕਸੀਕਨ, (ਵਾਲਿਉਮ 2, 5ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 2017), ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਨਕਲੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਸਿਰਫ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਐਂਟਰੀ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ "ਨਕਲੀ" ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਕਾਫੀ ਲੰਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈਪੀਸੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 463 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 28-30]

1.5 ਲਾ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬਣਤਰ ਜਾਂ ਫੈਸ਼ਨਿੰਗ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਹਾਰ ਆਪਣੇ ਅਨਵਿਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਝੂਠੀ ਬਣਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਤੱਤ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ "ਨਕਲੀ" ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਜਿਹਾਂ ਹੀ ਅੰਗ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਝੂਠੀ ਬਣਾਈ "ਨਕਲੀ" ਅਤੇ "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਦਾ ਆਮ ਤੱਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫਾਰਮ 20.2A ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਖੁਲਾਸਾ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 102(1)(ca) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਚਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਫਾਰਮ 2A ਵਿੱਚ ਅਤੀਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸੱਚਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਲੌਜ਼ (ca) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਨਕਲੀ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 31-33]

1.6 ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 6, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ, ਨਿਯਮ 6 ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 6 ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ "ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ" ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ "ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ" ਦਾ ਫਰਜ਼ ਪਿਛਲੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) "ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ" ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 34-36]

1.7 "ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ (i) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ; (ii) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ (iii) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ ਜੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ "ਨਕਲੀ" ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 1 ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੰਬਰ, ਅਦਾਲਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਜਿਆਦਾ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲਾ ਆਧਾਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ਸੀਏ) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1960 (ਐਕਟ 5 ਦੀ 1961) ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 52 ਅਧੀਨ ਸਨ।

[ਪੈਰਾ 37-40]

1.8 ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਨੋਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਵਹੇਲਨਾ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸਮੇਤ ਧਰਨਾ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਬੱਧ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ca) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਆਦਿ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੜਤਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਕ-ਆਉਟ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਲੇਬਰ ਵੈਲਫੇਅਰ ਲੈਜਿਸਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਅਧੀਨ, ਵਿਰੋਧ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, ਮਦਰਾਸ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਆਦਿ, ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਨਿਯਮਨ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਪਰਾਧ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਐਕਟਸ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਸ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 52(1A) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ 2A ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ca) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼, ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ.) ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਰਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਲੈਣ ਲਈ। [ਪੈਰਾ 43, 45 ਅਤੇ 46]

1.9 ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1960 ਨੇ (i) ਟ੍ਰਾਵੰਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1951; ਅਤੇ (ii) ਮਦਰਾਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1859 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਮਲਾਬਾਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਜਿਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) ਵਿੱਚ ਸਟੇਟਸ ਰੀਆਰਗੈਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1956 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1861; ਅਤੇ (ii) ਮਦਰਾਸ ਸਿਟੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1888 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮਲਾਬਾਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵਿੱਚ ਵਧਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1960 ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕਾਲੋਨੀਅਲ ਯੁੱਗ ਦੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਥਾਨਕ ਆਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੱਤ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 'ਜੋ ਸੌਸ ਬਤਖ ਲਈ ਹੈ ਉਹੀ ਮੁਰਗੀ ਲਈ ਵੀ ਹੈ' ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ 'ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸਰਤ ਉੱਤੇ ਬੇਜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1A) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ca) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ। [ਪੈਰਾ 47, 48][310-C-F]

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ Anr (2002) 5 SCC 294: [2002] 3 SCR 696; ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (PUCL) ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਐਨਆਰ (2003) 4 ਐਸਸੀਸੀ 399: [2003] 2 SCR 1136; ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ (2015) 3 SCC 467 : [2015] 4 SCR 987; ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਨਆਰ (2014) 14 SCC 189: [2013] 9 SCR 360 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 10

[2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1136 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 10

[2015] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 987 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 11

[2013] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 360 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 12

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8261-8262 ਦੇ 2022.

ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 30.10.2018 ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 513 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 19.11.2018 ਨੂੰ ਆਰ.ਪੀ.ਨੰਬਰ 932 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 513 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਕੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰਾਗੇਂਥ ਬਸੰਤ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵ ਜਗਰਲਾਮੁਡੀ, ਰੂਪਾਲੀ ਲਖੋਟੀਆ, ਅਜੈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ.

ਪੀ. ਵੀ. ਸੁਰੇਂਦਰਨਾਥ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਵਕਤਾ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਨ ਕੇ. ਆਰ., ਸਾਵਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਐਲ. ਆਰ., ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਰੇਸਮਿਥਾ ਆਰ. ਚੰਦਰਨ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਨਾਮਨਾਦਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਅਤਿਰਿਕਤ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਵੰਬਰ-2015 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।

3. ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

(i) 5-11-2015 ਨੂੰ, ਅੰਨਮਨਾਦਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ।

(ii) 7.11.2015 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।

(iii) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁੰਸਿਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, 4.12.2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(iv) 19.11.2016 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁੰਸਿਫ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ 5.11.2015 ਨੂੰ ਹੋਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਸੀ।

(v) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ 18.06.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ।

(vi) ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 30.10.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੈ।

5. ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

(i) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿ 20.09.2006 ਨੂੰ, ਲਗਭਗ 40 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅੰਨਮਨਾਦਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਦਫਤਰ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਧਰਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਸ਼ੈਡ ਲਗਾਇਆ, 22 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 143, 283 ਅਤੇ 447 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 149 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜੂਡੀਸ਼ੀਅਲ ਫਰਸਟ ਕਲਾਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਰਟ, ਚਾਲਕੁੜੀ, ਅੱਗੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ।

(ii) 07.06.2010 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ CC ਨੰਬਰ 1606 ਦੇ 2006 ਵਿੱਚ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ ਏ-1 ਸੀ, ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਕੈਦ ਅਤੇ 2000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 283 ਅਧੀਨ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਕੈਦ ਅਤੇ 500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਏ-2 ਨੇ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਥ੍ਰਿਸੂਰ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 17.01.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 143, 447 ਅਤੇ 283 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 149 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰੰਤੂ, ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 52 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ 200 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

(iv) ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਰਗਰਮ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਧਰਨੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ

ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 38 ਪੜ੍ਹਨ ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ।

(v) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਵੰਬਰ-ਦਸੰਬਰ 2015 ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਵਿੱਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਅਧੀਨ, ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1961 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 38 ਪੜ੍ਹਨ ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 52 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਕੇਰਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵਿੱਚ 2005 ਵਿੱਚ, ਐਕਟ 30 ਦੇ 2005 ਦੁਆਰਾ 22.08.2005 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੋਧ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੋਧ ਸੀ, ਕੇਰਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 52 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1ਏ) ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"52. ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀਆਤਾਂ.-

(1ਏ) ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗਤਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀਅਤ ਸੰਪਤੀ, ਲਿਆਬਿਲਟੀਜ਼ ਸਮੇਤ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਲੋਕਲ ਅਥਾਰਿਟੀਜ਼ (ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ-ਬਦਲੂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1999 ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

7. ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1ਏ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਕੇਵਲ "ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਖੁਲਾਸਾ" ਦੀ ਹੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਰਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਚੋਣ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ) ਨਿਯਮ, 1995 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਲਡ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਦਬਾਈ ਜਾਣੀ ਵੀ "ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ" ਦੀ ਦਬਾਈ ਜਾਣੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਕੇਰਲ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਚੋਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ) ਨਿਯਮ, 1995 ਦਾ ਨਿਯਮ 6 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

“6. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ.- (1) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੇ ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2 ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏਗਾ।

(2) ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ।

(2ਅ) ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕੋਲ, ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।”

9. ਨਿਯਮ 6 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਕਾਲਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

“1. ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੇਸ/ਮੈਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

a. XXXX

(ਬੀ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

(ਇ) ਕੇਸ ਨੰਬਰ [ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

(ii) ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸਥਾਨ

(iii) ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜਿਸ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ

(iv) ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ

(v) ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ (ਕੈਦ ਦੀ ਅਵਧੀ/ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ) ਆਦਿ।

(vi) ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ

(vii) ਸਜ਼ਾ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ, ਸੁਧਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਵੇਰਵੇ।

10. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੋਚ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਇਸਨੂੰ “ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ” ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਛੁਪਾਉਣ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ (i) ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 33A ਆਫ ਦ ਰਿਪ੍ਰੈਜੈਂਟੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦ ਪੀਪਲ ਐਕਟ, 1951 ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ (ii) ਪਰ ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਹਨ, ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖਤ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਲੋੜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਅਤੇ ਅਨੁ.1 ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ.) ਅਤੇ ਅਨੁ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਨੁ.2।

11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗੇਂਥ ਬਸੰਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 120(2) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ “ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ” ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 102(1)(b) ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸਿਵਾਕੁਮਾਰ & ਓਰਸ.3 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿਰਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 52(1A) ਅਧੀਨ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ

ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 6 ਅਧੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 52(1A) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 102(1)(ca) ਅਧੀਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

12. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਵੀ. ਸੁਰੇਂਦਰਨਾਥ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 (ਚੋਣ ਯਾਚੀ) ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 120(2) ਅਧੀਨ "ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਧਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 33ਬੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀਆਂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਧਾਰਾ 33ਬੀ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਰੀਸਰਜੈਂਸ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ.4 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਖਾਲੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਹਲਫਨਾਮਾ ਭਰਨਾ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ- 2015. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਫਤਰ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪਵੇਗਾ।

14. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"102. ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਆਧਾਰ। - (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ –"

(a) ਕਿ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਸੀ; ਜਾਂ

(b) ਕਿਸੇ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(c) ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(ca) ਕਿ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1A) ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵੇਰਵੇ ਨਕਲੀ ਸਨ; ਜਾਂ

(d) ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ –

(i) ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਜਾਂ

(ii) ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(iii) ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਖਾਲੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(iv) ਜੇਕਰ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(2) ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। –

(a) ਕਿ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(b) ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਵਰਤੇ ਸਨ; ਅਤੇ

(c) ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ.- ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਏਜੰਟ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੈਕਸ਼ਨ 120 ਵਿੱਚ ਹੈ।

15. ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਨ: (i) ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਸੀ; (ii) ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (iii) ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (iv) ਕਿ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1A) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਕਲੀ ਸੀ; ਅਤੇ (v) ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਸੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਜੋ ਖਾਲੀ ਹੈ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

16. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ), (ਬ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਸੀਏ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਪੰਜਵੀਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੈਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ), (ਬ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਸੀਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਲੱਭੇ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

17. ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ, ਪਰ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਅਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਜੋ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ, ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

18. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 102, (i) ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਯੋਗਤਾ/ਅਯੋਗਤਾ; (ii) ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰਨ; (iii) ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਰੱਦ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ (iv) ਸੈਕਸ਼ਨ 52(1A) ਅਧੀਨ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣਾ ਜੋ ਨਕਲੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਪੈਡਸਟਲ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

19. ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 102, (i) ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ; (ii) ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰਨ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ; (iii) ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਅਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਜੋ ਖਾਲੀ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਜਾਂ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕਾਰਕ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਕਾਰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

20. ਸੈਕਸ਼ਨ 120 ਵਿੱਚ "ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

“120. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ.- ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ –

(1) “ਰਿਸ਼ਵਤ”, ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, -

(A) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਲਈ -

(a) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹਟਣ ਲਈ, ਜਾਂ

(b) ਇੱਕ ਮਤਦਾਤਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ -

(i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹਟਣ ਲਈ; ਜਾਂ

(ii) ਇੱਕ ਮਤਦਾਤਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ;

(B) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਲੋਭਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ, ਚਾਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ –

(a) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹਟਣ ਲਈ; ਜਾਂ

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਤਦਾਤਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਲੁਭਾਉਣ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ [ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬ੍ਰਮਾਣਿਅਮ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਜਾਂ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ।

ਵਿਆਖਿਆ.- ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, 'ਇਨਾਮ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਨਾਤਮਕ ਇਨਾਮਾਂ ਜਾਂ ਧਨ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਇਨਾਮਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 85 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਚੋਣ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(2) "ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ", ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਦਖਲ ਜਾਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ –

(a) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਮਾਨਿਆਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ –

(i) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣਕਰਤਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਚੋਣਕਰਤਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਮੇਤ ਸਮਾਜਿਕ ਬਹਿਸਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਨਿਕਾਲਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਚੋਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਲਾਉਣ ਜਾਂ ਦਿਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਦਿਵਿਆ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਾਂ ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਏਗਾ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏਗਾ, ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਚੋਣਕਰਤਾ ਦੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏਗਾ;

(b) ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਇਕਰਾਰ; ਜਾਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਾਅਦਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੀ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਫ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏਗਾ।

(3) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਹਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਦੇ ਅਵਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਢਾਉਣ ਜਾਂ ਬਢਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਦੇ ਅਵਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ।

(5) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਤੋਂ ਦਸਤਬਰਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਤੱਥ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ, ਜੋ ਝੂਠਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਝੂਠਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਾਂ

ਸੱਚਾ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਦੇ ਅਵਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਣਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਬਿਆਨ।

(6) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਜਲਯਾਨ ਦੀ ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਜਲਯਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟਰ (ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੁਦ, ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਫਤ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤਦਾਤਾ ਜਾਂ ਕਈ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਲਾਗਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਜਲਯਾਨ ਦੀ ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਲੈਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪੋਲ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਅਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਜਲਯਾਨ ਮਕੈਨਿਕਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ:

ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਲਾਗਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਜਲਯਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਟਰਾਮਕਾਰ ਜਾਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪੋਲ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ.—ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, 'ਵਾਹਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਹਨ ਜੋ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮਕੈਨਿਕਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਜਾਵੇ।

(7) ਧਾਰਾ 85 ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇਣਾ।

(8) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵੱਲੋਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਵੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ (ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਅਗਾਧੀ ਲਈ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਨਾਮਤ: - (ਈ) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, (ਚਾਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ), ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਗਾਧੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(9) ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬੂਥ ਕੈਪਚਰਿੰਗ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਵਿਆਖਿਆ 1.– ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇਜ਼ਹਾਰ "ਏਜੰਟ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਏਜੰਟ, ਇੱਕ ਪੋਲਿੰਗ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਏਜੰਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 2.– ਧਾਰਾ (8) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਗਾਧੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 3.– ਧਾਰਾ (8) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਅਸਤੀਫਾ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਗੈਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ–

(i) ਉਸ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਅਸਤੀਫਾ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ (ii) ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਅਸਤੀਫਾ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਅਸਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਸੀ ਗਈ ਹੋਵੇ; ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਹੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਸਤੀਫਾ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਵਿਆਖਿਆ 4.— ਧਾਰਾ (9) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ “ਬੂਥ ਕੈਪਚਰਿੰਗ” ਦਾ ਅਰਥ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 137 ਵਿੱਚ ਹੈ।

21. ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 102(1)(ca) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 52(1A) ਅਧੀਨ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਨਕਲੀ ਹਨ। ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 102(1)(b) ਅਧੀਨ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ “ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ” ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120(2)(a) ਵਿੱਚ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁਫਤ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 102(1)(b) ਅਧੀਨ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ।

22. ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤਰਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੱਕ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਤਰਕ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ 'ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁਫਤ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਅਧੀਨ “ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ” ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਤੋਂ ਉੱਠਦੀ ਹੈ।

23. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਵੀ.ਆਰ.ਐਸ., ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ) ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 243-K ਅਤੇ 243-ZA ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਐਕਟਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1994 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 259 ਅਤੇ 260 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 259 ਨੇ ਉਹ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 260 ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 259 ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ:

24. ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਫਰਕ, ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (ca) ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1A) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ca) ਨੂੰ

ਕੇਰਲ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 30 ਦੇ 2005 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ (i) ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪੂਰਵਾਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਨਾਨ-ਖੁਲਾਸਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ (ਸਕਰਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ), ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ, ਅਰਥਾਤ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਨ-ਖੁਲਾਸਾ ਨੇ ਵੋਟਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ।

25. ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪੂਰਵਾਧਾਰਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ:

(i) ਸਾਲ 1999 ਵਿੱਚ, ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 170ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਆਚਰਣ ਨਿਯਮਾਂ, 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਅਧੀਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘ (ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਏਡੀਆਰ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ) ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਵੋਹਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਜ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੋਹਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਏਡੀਆਰ ਨੇ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ, ਚੋਣ ਆਚਰਣ ਨਿਯਮਾਂ, 1961 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮਾਂ 2-ਏ ਤੋਂ 2-ਈ ਤੱਕ ਸੋਧਣ ਦੁਆਰਾ।

(ii) ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 02.11.2000 ਨਾਲ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨਾ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ:-

"(a) ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਵੇਰਵੇ;

(b) ਉਮੀਦਵਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਆਸਰਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸੰਪਤੀ;

(c) ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਪਯੁਕਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸੂਝ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ;

(d) ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ।"

(iii) ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵੋਟਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਸਹੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(iv) ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੋਟੇ 'ਚ "ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ." ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

(v) ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

“(a) ਕੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ?

(b) ਕੀ ਇੱਕ ਵੋਟਰ-ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਵਰਗੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਪਯੁਕਤਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰ ਹੋ ਸਕੇ?” (vi) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-46 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

"(a) ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

(b) ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸੁਭਾਵ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਤਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 324 ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 324 (1) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ “ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ” ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;

(c) ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭੂਤਕਾਲ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਦਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੁਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ;

(d) ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(e) ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਤੋਂ ਬਹਿਰਵਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

(f) ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਖਾਲੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਨਹਿੱਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਨੁਚਿੱਤ 32 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ 141 ਅਤੇ 142 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ;

(g) ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਭੂਤਕਾਲ ਸਮੇਤ ਅਗਾਊਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ।"

(vii) ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-46 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-48 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

"48. ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 324 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਵਾਏ ਜੋ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ,

ਆਪਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ:

(1) ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ/ਬਰੀ ਕੀਤਾ/ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਾ ਸੰਜ੍ਞਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ।

(3) ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ/ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਆਸਰਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਅਚਲ, ਚਲ, ਬੈਂਕ ਬੈਲੈਂਸ, ਆਦਿ)।

(4) ਕਰਜ਼ੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਣ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੀ ਕੋਈ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬਕਾਇਆ ਹਨ।

(5) ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗਤਾ।"

(viii) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ, 1961 ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਫਾਰਮ 2-ਏ ਤੋਂ 2-ਈ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੋਧਾਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਨੰਬਰ 3/ER/2002/JS-II/Vol-III ਮਿਤੀ 28.6.2002 ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 324 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

(ix) ਪਰ, ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ “ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ (ਸੋਧ) ਅਧਿਨਿਯਮ 2002” ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਅਧਿਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਿੱਤ 32 ਅਧੀਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ (ਤੀਜਾ ਸੋਧ) ਅਧਿਨਿਯਮ, 2002 ਨੂੰ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਸਰ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾਵਾਂ 33-ਏ ਅਤੇ 33-ਬੀ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹਨ:-

“33-ਏ. ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ. — (1) ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ, ਇਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਰਨਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫਰਨਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ —

(i) ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਹੈ, ਇੱਕ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ii) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(3) ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਸਪੱਸ਼ਟ ਥਾਂ ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

33-ਬੀ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫਰਨਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ. — ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼,ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਫਰਨਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਫਰਨਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖੰਡ 33-ਬੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(x) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਖੰਡ 33-ਬੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਤੀਜੇ ਸੋਧ ਐਕਟ, 2002 ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

(xi) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡ 33-ਬੀ ਨੂੰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 27.03.2003 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸੋਧੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਜ ਸਭਾ, ਲੋਕ ਸਭਾ, ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫਾਰਮੈਟ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਐਨੈਕਸਚਰ-ਆਈ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

26. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੀਯੂਸੀਐਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ,1951 ਦੇ ਖੰਡ 100 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ-ਖੁਲਾਸਾ ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਖੁਲਾਸਾ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਖੰਡ 100 (1) ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਆਧਾਰ ਹੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਚਾਰ ਆਧਾਰ ਕੇਰਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੇ ਖੰਡ 102 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (ਏ), (ਬੀ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਹਨ। ਕੇਰਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਖੰਡ 52 ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ (1-ਏ) ਅਤੇ ਖੰਡ 102 ਦੇ ਉਪ-ਖੰਡ (1) ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ (ਸੀਏ) ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਹੈ।

27. ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਅਤੇ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਐਕਟ (ਜਿਸ ਤੋਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਉੱਠਿਆ ਸੀ) ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਗੈਰ-ਖੁਲਾਸਾ/ਝੂਠਾ ਖੁਲਾਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉਲੰਘਣਾਂ ਨੂੰ "ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ" ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪਿਆ ਜੋ ਕਿ "ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ" ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ।

28. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, 2005 ਦੇ ਐਕਟ 30 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਘੁੰਮਾਵਦਾਰ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੈਰ-ਖੁਲਾਸਾ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1A) ਅਤੇ 102(1)(ca) ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

29. ਧਾਰਾ 102(1)(ca) 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ

ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 52(1A) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ "ਨਕਲੀ" ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ "ਨਕਲੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ "ਝੂਠਾ" ਜਾਂ "ਦਬਾਉਣਾ" ਆਦਿ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ "ਨਕਲੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਲੈਕਸ ਲਾ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ "ਨਕਲੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ "ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ "ਨਕਲੀ" ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

“ਨਕਲੀ – %adj. ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ, %n. ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, %v 1. (ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ) ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਨਕਲ ਬਣਾਉਣਾ, - (ਕਿਸੇ ਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ) ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨਾ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

2.(ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ) ਨੇਰਥ ਅਮੈਰਿਕਾ, ਅਨੌਪਚਾਰਿਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਛਲ ਜਾਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ।

-ਵਿਅਕਤੀਕ ਨਕਲੀ n. ਨਕਲੀਪਨ n.”

30. ਪੀ. ਰਾਮਨਾਥ ਅਈਅਰ ਦੇ ਐਡਵਾਂਸਡ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ, (ਖੰਡ 2, 5ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 2017), ਸ਼ਬਦ "ਜਾਅਲੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਅਲੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਲਈ ਪਾਠਕ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ "ਨਕਲੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ. ਸ਼ਬਦ "ਜਾਅਲੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 463 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ IPC, 1860 ਜੋ "ਜਾਅਲੀ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਐਂਟਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

“ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ। "ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ" ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ, ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਹੱਕ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਆਈਪੀਸੀ (45 ਦਾ 1860), ਐਸ. 463]

"ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।" [ਆਈਪੀਸੀ (45 ਦਾ 1860), ਐਸ. 464, ਵਿਆਖਿਆ 1]

“ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਾਲਸਾਜ਼ੀਆਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ, ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।” 37 ਸੀਜੇਐਸ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ §. 2, ਪੰਨਾ 66 (1997)।

ਕਿਸੇ ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਬਦਲਣਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਉਪਕਰਣ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਅਸਲੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਸਤਾਖਰ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਲਿਖਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਲੱਗੇ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਲਿਖਤ, ਉਪਕਰਣ, ਰਜਿਸਟਰ, ਮੋਹਰ, ਆਦਿ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਬਦਲਣਾ। (4 ਕੈਮ. 247.) ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ

ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਝੂਠੀ ਬਣਾਈ ਗਈ; ਹਰ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਬਦਲੀ ਜਾਂ ਵਾਧਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। (2 ਈਸਟ ਦੀ ਪੀ.ਸੀ. 19, ਸੀ. 1. 49. ਟੈਮਲਿਨ)

ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਮੂਲ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸ਼ਬਦ 'ਫੋਰਜਰ' ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

"....ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਲੋਹਾਰ ਆਪਣੇ ਐਨਵਿਲ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਝੂਠੀ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਟਰਮੇਸ ਦੇ ਲਾ ਲੇਈ)।

ਵੈਂਬਸਟਰ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਡਨ., ਵਿੱਚ 'ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ :

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਹੋਵੇ; ਜੇਕਰ ਅਸਲੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਰੈਂਬਰਟ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, 25 ਏਐਮ ਰਿਪ. 639 ਵਿੱਚ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਾਮਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਫੈਲਪਸ, 34 ਏਐਮ ਡਿਸ. 672, ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਝੂਠੀ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਛਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਟੈਮਲਿਨ ਦੀ। ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਸਤਯਮ ਫਾਈਬਰਸ (ਇੰਡੀਆ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, ਏਆਈਆਰ 1996 ਐਸਸੀ 2592 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਰਥ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਅਸਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (2 ਬਿਸ਼ਪ ਕ੍ਰ. ਐਲ. ਸੈਕਟ. 523; ਰੈਂਬਰਟ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, 25 ਅਮ. ਰਿਪ. 639.)

ਹੋਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ। "ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਝੂਠੀ ਬਣਾਈ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਛਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ।" (ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਫੈਲਪਸ, 34 ਅਮ. ਡਿਸ. 672.) "ਕਿਸੇ ਲਿਖਤੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਜਾਂ ਬਦਲਾਅ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ।" "ਕਿਸੇ ਝੂਠੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈ, ਜੋ ਅਸਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇ।"

ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ, ਜਾਲੀ ਸਾਧਨ ਦਾ ਉਚਾਰਣ,
ਝੂਠੇ ਦਿਖਾਵੇ ਵੱਖਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ
ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਝੂਠੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਸਾਧਨ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਅਪਰਾਧ ਕਦੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਜਾਲੀ ਸਾਧਨ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਝੂਠੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਾਧਨ ਆਪ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਹੈ
ਜਾਂ ਜਾਲੀ ਸਾਧਨ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। [ਲੋਕ ਬਨਾਮ ਪੀਕਾਕ, 6 ਕੈਨ. (ਐਨਵਾਈ) 72]

ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਰਲੇਖ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। [ਥੋਰੱਪਾ ਦੇਵਨੱਪਾ ਬਨਾਮ ਉਮੇਦਮਲਜੀ, ਏਆਈਆਰ 1924 ਬੌਮ 205, 87 ਆਈਸੀ 226, 25 ਬੌਮ ਐਲਆਰ 604; ਬ੍ਰਿਜ ਬਾਸੀ ਬਨਾਮ ਮੋਤੀ ਰਾਮ, ਏਆਈਆਰ 1982 ਅਲ 323; ਬੈਂਕੂ ਬਿਹਾਰੀ ਸਿਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸਕੱਤਰ, (1909) ਆਈਐਲਆਰ 36 ਕੈਲ 239; ਕਰਾਚੀ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਕੋਡੀਅਮ ਕਾਲੂਮਲ, ਏਆਈਆਰ 1923 ਸਿੰਧ 54; ਫਰਮ ਕਾਲਕਾ ਪੜ ਰਾਮ ਚਰਨ ਬਨਾਮ ਐਲ ਕੁੰਵਰ ਲਾਲ ਥੱਪਰ, ਏਆਈਆਰ 1957 ਅਲ 104; ਕੋਡੂਮਲ ਕਾਲੂਮਲ ਬਨਾਮ ਕਰਾਚੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਏਆਈਆਰ 1921 ਸਿੰਧ 172; ਮਹਾਬੀਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬੁਬਨਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਏਆਈਆਰ 1992 ਕੈਲ 270]

ਬੈਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਹੇਠ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਾਵਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ [ਦੇਖੋ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881, ਐਸ. 85]

ਚੂੰਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਨੋਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੋਟ ਦੇ ਅਸਲ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। [ਸਤਯ ਨਾਰਾਇਣ ਤਿਵਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸੀਤਲ ਮਿਸਿਰ, ਏਅਰ 1934 ਰੰਗ 345, 153 ਆਈਸੀ 631]"

31. ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ" ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਉਤਪਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਜਾਂ ਫੈਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਹਾਰ ਆਪਣੇ ਐਨਵਿਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ" ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਝੂਠੀ ਬਣਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

32. ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਤੱਤ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਅੰਗ ਹਨ।

33. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਝੂਠੀ ਬਣਾਈ "ਨਕਲੀ" ਅਤੇ "ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ" ਦਾ ਆਮ ਅੰਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 102(1)(ca) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਚਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਾਸ ਆਫ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਭੂਤਕਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸੱਚਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਕਲਾਜ਼ (ca) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਸ਼ਬਦ 'ਨਕਲੀ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

34. ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗੇਂਥ ਬਸੰਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੂਲ 6, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਦਾ ਡਰਾਫਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 52(1A) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ, ਰੂਲ 6 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਰੂਲ 6 ਧਾਰਾ 52(1A) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

35. ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਸਿਰਫ "ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ" ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

36. ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਵੀ. ਸੁਰੇਂਦਰਨਾਥ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ "ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ" ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਸਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) "ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ" ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਵਰਤਦੀ ਹੈ।

37. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, "ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ (i) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ; (ii) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ (iii) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ ਜੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

38. ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਨਿਯਮ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ

2ਏ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ "ਨਕਲੀ" ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

39. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 9 ਵਿੱਚ, ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਫਾਰਮ 2ਏ ਵਿੱਚ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮਾਮਲਾ ਨੰਬਰ, ਅਦਾਲਤ, ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਧਾਰਾ 52(1ਏ) ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 2ਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ਸੀਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

40. ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1960 (ਐਕਟ 5 ਦੇ 1961) ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 52 ਅਧੀਨ ਸਨ।

41. ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1960 ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"38. ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬੱਧੇ—(1) ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਰਜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਬੱਧੇ ਹੋਣਗੇ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

42. ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ,1960 ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"52. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ—ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ।"

43. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਨੋਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸਮੇਤ ਧਰਨਾ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਬੱਧੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਨਾ-ਖੁਲਾਸਾ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ca) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

44. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ (ਸੁਪਰਾ), ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਓ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ 94. ਦਾ ਪੈਰਾ 94 ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

"94. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ: 94.1. ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਭਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

94.2. ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕਲੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

94.3. ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੁਪਾਉਣ ਜਾਂ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਸਲਾਹਿਤ ਚੋਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਦਖਲ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

94.4. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਛਾਣ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 100(1)(ਬੀ) ਅਧੀਨ 1951 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

94.5. ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

45. ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, ਹਥਿਆਰ ਐਕਟ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਖਾਸ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੜਤਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਕ-ਆਉਟ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਲੇਬਰ ਵੈਲਫੇਅਰ ਲੈਜ਼ਿਸਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਅਧੀਨ, ਵਿਰੋਧ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਜ਼ਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, ਮਦਰਾਸ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਆਦਿ, ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਨਿਯਮਨ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਪਰਾਧ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸੀ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟਸ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਸ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

46. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 52(1A) ਨੂੰ ਰੂਲ 6 ਅਤੇ ਫਾਰਮ 2A ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 102(1)(ca) ਐਕਟ ਦੇ ਨਾ ਹੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼, ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ.) ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

47. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1960 ਨੇ (i) ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1951; ਅਤੇ (ii) ਮਦਰਾਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1859 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮਲਾਬਾਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਕਰ ਸਟੇਟਸ ਰੀਆਰਗੈਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ (i) ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1861; ਅਤੇ (ii) ਮਦਰਾਸ ਸਿਟੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1888 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮਲਾਬਾਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1960 ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਦੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਥਾਨਕ ਆਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ

ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਜੋ ਬਾਤ ਹੰਸ ਲਈ ਹੈ ਉਹੀ ਬਾਤ ਬਗਲੇ ਲਈ ਵੀ ਹੈ'।

48. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਫਾਰਮ 2A ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ 'ਚੋਣ ਦੇ ਮੁਫਤ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52(1A) ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 102(1)(ca) ਦੇ ਕੇਰਲ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਭਾਸਕਰ

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਰਾਹੁਲ ਕੁਮਾਰ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate